

ב"ה, גליון 14 · ערב שבת קודש פרשת בלק · י"ג תמוז ה'תשפ"ד

מעבוד ומגושע"ו הרב
מנחם מענדל רימס
מסייע בעריכה:
הרב אל"ו וולף

מתורתו של כ"ק רבי לוי יצחק זצ"ל

א הררי קדם רומז לעולם התהו.

בתורת הסוד כתוב שלפני שהקב"ה האציל את עשרת הספירות שבעולם האצילות שבהם נברא כל היקום, האציל הקב"ה את אותם עשרת הספירות באופן חזק ועוצמתי מאד. ומכיוון שהספירות היו עוצמתיות מאד, הן לא יכלו להתקיים והם נשברו.

משל למה הדבר דומה לאדם שמודיעים לו בשורה עוצמתית מאד ללא הכנה ראויה, כגון שבנו ניצל ממות או שזכה בהון עתק וכדו', שהגם שהדבר הוא חיובי מאד, אך מכיוון שכלי הנפש לא ערוכים לקלוט בשורה עוצמתית כזו, הרי שזה יכול לגרום לתוצאות לא טובות כהתעלפות, או חוסר שפיות, ואפילו מוות רח"ל. כמו"כ הספירות שנאצלו קודם בריאת העולם, מכיוון שהם היו כ"כ עוצמתיות לכן כלי הספירות לא יכלו להכיל אותם והם נשברו.

מהו הפירוש ספירות שבורות?

גוף שלא מכיל בתוכו נפש הוא גוף מת, גוף שלא מגלה חיות. כמו"כ כלי ספירות שאין בהם אלוקות הם כלים שמסתירים על הקב"ה, לכן כתוב בתורת הסוד שמהכלים שנשברו נוצרו הקליפות שמסתירים על הקב"ה.

מבאר רבי לוי יצחק: 'ארץ קדם' שבו נמצאים המכשפים והטומאה פירושו הארץ שהייתה קודמת לעולם הזה, והיינו שמספירות אלו השבורות שבשרשם קדמו לעולם, יונקים הקליפות, הטומאה והמכשפים את חיותם.

5 בהבא לקמן ראה ספר המאמרים תרמ"ט, המשך אחרי מות, מאמר ד"ה כה אמר ה' ברא השמים פרק ט. עמוד רמח אילך. ובמאמר ד"ה וידלו הנערים תרס"ה. עמוד קא ואילך.

בפרשת השבוע מספרת התורה על בלעם הרשע, שרצה לקלל את עם ישראל, ונאלץ בציווי השי"ת לברכם.

בתחילת דבריו מציין בלעם הרשע את מקומו ושרושו, הוא פותח את קללתו ואומר "בין ארץ נהני בלעם מלך מואב מתררי קדם". מהו המקום הזה "הררי קדם" שממנו הגיע בלעם?

בזה"ק² מבאר שהכוונה היא למקום שבו נמצאים המכשפים הטמאים, ובו הם מלמדים את כישופיהם.

בזה מבאר הזה"ק את הפסוק "ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מהנת וישלחם... אל ארץ בני קדם"³. המתנות שנתן להם אברהם היו מדרגות של קליפה ושמות של טומאה, ולכן שלח אותם אברהם אבינו לארץ בני קדם כיוון ששם נמצאים המכשפים הטמאים.

ממשיך הזה"ק ואומר שבזה יובן גם הפסוק "ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם"⁴, בני קדם היו מבני הפילגשים אשר לאברהם. ועל כך אומר הפסוק שחכמת שלמה שהייתה חכמה אלוקית, הייתה מרובה מחכמת כל בני קדם שהיא חכמת הטומאה והקליפות.

מסיים הזה"ק ואומר "ומאיתו 'ארץ קדם' יצאו לבן בעור ובלעם בנו, וכל המכשפים".

במאמר שלפנינו יבאר רבי לוי יצחק:

א { מהו המקום 'ארץ קדם' ששם נמצאים המכשפים וכו'?

ב { מה הייחודיות של לבן, בעור ובלעם בנו?

- 1 כמדבר כג, ז.
- 2 זוה"ק חלק א דף קלג, ב.
- 3 בראשית כה, ו.
- 4 מלכים א, י.

דפוס צבעים אמיתיים

דעת = חיבור נקודת הרעיון לפרטי הסברות השונות, כלומר לאחר שהרעיון הותאם לפי שכלו האישי של האדם, אזי על ידי, ומתוך, פרטי הסברות השונות האדם מתחבר לנקודת הרעיון הראשונית..

 ג' אבות חב"ד דקדושה,
לבן בלעם בעור חב"ד דקליפה.

ג' אבות חב"ד דקדושה, לבן בלעם בעור חב"ד דקליפה.

כמו שבנפש האדם הפרטי השכל שמורכב משלושה חלקים, הוא הוא העיקר, היסוד והבסיס, שממנו הכל נמשך, ועליו הכל מושתת, כך גם במבנה הכללי של עם ישראל, שלושת אבות האומה, הם היסוד והבסיס של עם ישראל, מהם נוצר עם ישראל, ועליהם נשען כל בית ישראל.

אומר רבי לוי יצחק על משקל הפסוק "זה לעומת זה עשה האלוקים"⁶, שכן הוא גם בכוחות הקליפה, שלושת אבות וראשי הקליפה הם לבן, בעור ובלעם בנו. מהם נתהוו כל הקליפות הם מלמדים את חכמת הכישוף לבני אדם כנזכר בזה"ק, וכן שלושת המכשפים מקבילים לשלושת חלקי השכל.

לבן הארמי מקביל למוח החכמה המחדש את הרעיון, ונרמז ג"כ בשמו 'לבן' ראשי תיבות ל"ב נתיבות חכמה.

בעור מקביל למח הבינה המפרט את הרעיון לפרטים וסברות רבות, ונרמז ג"כ בשמו 'בעור' מלשון הבערה, טבע האש הוא לפורר כל דבר לחלקים רבים, היפך טבע המים לחבר ולאחד הרבה פיזורים לגוש אחד.

בלעם הרשע מקביל למח הדעת המחבר ומאחד את נקודת הרעיון עם פרטי סברות של שכל האדם, ונרמז ג"כ בשמו 'בלעם' הכלול משתי השמות לבן ובעור, האותיות ל' וב' משמו של לבן, והאותיות ב' וע' משמו של בעור.

דבר זה נרמז בתיבות 'הררי קדם' שעולים בגימטריה עם הכולל, 'לבן בעור בלעם בנו' {065}, וכן פעמיים את האותיות מנצפ"ך {065*2=065}, אותיות שרומזים על דינים, תוקף וגבורות. {מכיוון שאותיות אלו הם אותיות סופיות, שמשמשות רק לחתימת תיבות וסגירתם}.

 שלושת חלקי השכל,
יסוד האדם.

מעלת האדם הוא היותו שכלי, השכל הוא הבסיס של כל הנפש, כל חיות וכוחות הנפש כלולים במוח שבראש ומשם הם מתהווים נוצרים ונמשכים.⁷

החיות שבאברי הגוף נמשכת מהמוח, כוחות הנפש כגון ראייה, שמיעה, מישוש, מעשה, דיבור, מחשבה, רגש וכו' וכו' ג"כ נמשכים מהמח, הכל נמשך מהמוח.

כאשר השכל משיג איזו השגה שכלית, אזי מתפתח מזה רגש בלב אם להימשך או להירתע וכדו', אח"כ מתפתח מזה מחשבה במוח, דיבור בפה, ועשיה בכלי המעשה.⁸

הרי שיסוד הנפש וכללותה הוא המוח שבראש, וכל כוחות הנפש מתפתחים ממנה.

השכל נחלק לשלושה חלקים, חכמה, בינה ודעת.⁹

חכמה = התחדשות נקודת הרעיון והברקת נקודת השכל, דהיינו שהשכל מבריק במוח כמו שהוא בעצמו, בלי שיתאים את עצמו ליכולות ההבנה של האדם.

בינה = פיתוח ומבנה הרעיון על ידי פירור נקודת השכל לחלקים רבים וסברות שונות זו למעלה מזו, כלומר האדם מתאים את הרעיון ליכולות שכלו והבנתו האישית.

6 פ"ח שער העמידה פרק ז'.

7 ראה תורת שמואל המשך וככה הגדול תרל"ז פ"כ ואילך.

8 ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"ח.

9 ראה תניא פ"ג.

טעמו וראו כי טוב

לשון הרב בתורתו של
רבי לוי יצחק

הם בחינת חכמה בינה דעת
דקליפה. לכן חכמה דקליפה,
ראשי תיבות ל"ב נתיבות.

בעור הבערה, אש, בינה
דקליפה, "בעור" מספרו
"אלקים" וחילופיו "אברטם"
במוכן, ששם אלקים הוא
בבינה.

בלעם דעת דקליפה, הכולל
שניהם יחד, שלקה לשמו
"בל" מלבן, "בע" מבעור.

ומספרם יחד תק"ב, ("ארור
המן"). הלעומת דהג' אבות
ששני חייהם היו קע"ה ק"פ
קמ"ז, ביחד תק"ב ("ברוך
מרדכי", "היפה בנשים").

והם כולם מארץ קדם דתהו,
לכן ובעור האחוריים דחכמה
ובינה, בלעם דעת, המלך
בלע, הכולל כל הז' מלבין
דתהו.

ותהו היה בסוד הגבורות
והדינים, זהו "ארץ קדם"
גימטריה תל"ה, ה' פעמים
אלקים עם ה' אותיות דשם
אלקים. "לכן בעור בלעם
בנו", הוא מספר ב' פעמים
מנוצפ"ך, מספר "הררי קדם"
עם הכולל, והוא תוקף
הגבורות והדינים דתהו.

(לקוטי לוי יצחק בראשית עמוד פג)

מניין שני חיי האבות חב"ד דקדושה עולים ביחד 502.
{אברהם - 175 יצחק - 180 יעקב - 147 ס"ה 502}. בגימטריה
'ברוך מרדכי' {502} 'היפה בנשים' {502}.

וזה לעומת זה חב"ד דקליפה, 'לבן' {82} 'בעור' {278} 'בלעם'
{142} עולים בגימטריה יחד 502, כמניין שני חיי האבות חב"ד
דקדושה, וכן בגימטריה 'ארור המן' {502}. ■

סיכום המאמר:

בפרשת השבוע מספרת התורה על בלעם הרשע, שרצה
לקלל את עם ישראל, ונאלץ בציווי השי"ת לברכם.

בתחילת קללותיו הוא מציין את מקומו וארצו, "מן ארם
ינחני בלק.. מהררי קדם".

בזה"ק כתוב שהררי קדם זהו המקום שבו נמצאים
המכשפים הטמאים, ובו הם מלמדים את כישופיהם,
ומשם יצאו לבן, בעור, ובלעם בנו.

מהו אותו מקום הנקרא "הררי קדם"?

מבאר רבי לוי יצחק על פי המובא בתורת הסוד שקודם
בריאת העולם, האציל הקב"ה את עשרת הספירות באופן
עוצמתי מאד, מה שגרם לשבירתם.

כמו למשל אם מבשרים לאדם בשורה עוצמתית מאד,
טובה או להיפך ח"ו, ללא הכנה ראויה, הוא יכול להתעלף
או להשתגע כתוצאה מכך, כלומר יציאת הנפש מן הגוף.

כך גם הספירות מרוב עוצמת האור נשברו הכלים, הם לא
יכלו להכיל את עוצמת האור, ולכן האור נפרד מהם והם
נשברו, עד כדי כך שהם הפכו להיות שורש נחיות הקליפות,
דברים שמסתירים על הקב"ה.

זהו הפירוש "הררי קדם", מקומו ושרשו של בלעם הם
הספירות שקדמו לעולם.

ממשיך רבי לוי יצחק ואומר שכמו בנפש האדם הכל
מושתת ומיוסד על הראש, המח והשכל. כך גם הקדושה
ולהבדיל הקליפה מיוסדים על המוחין שלהם.

וכמו ששכל האדם מורכב משלוש חלקים, שהם חכמה,
בינה ודעת. חכמה = החדשות רעיון, בינה = פיתוח הרעיון
והתאמתו לשכל האדם, דעת = התחברות לנקודת
החידוש העולה מכל הפרטים.

כך גם שלושת יסודות הקדושה הם, אברהם, יצחק ויעקב.
שלושת יסודות הקליפה הם לבן, בעור ובלעם. לבן, ראשי
תיבות ל"ב נתיבות חכמה, כנגד ספירת החכמה.

בעור, מלשון הבערת אש, שטבע האש לפורר כל דבר
לפירורים, כנגד ספירת הבינה.

בלעם, ששמו מורכב מצירוף האותיות של לבן ובעור יחד,
כנגד ספירת הדעת, שהיא ההתחברות לנקודת החידוש
העולה מכל הפרטים.

מסיים רבי לוי יצחק ששלושת השמות "לבן בעור בלעם"
עולים בגימטריה 502, כמניין כל שני חיי האבות יחד,
{אברהם - 175 יצחק - 180 יעקב - 147 ס"ה 502}. זה
לעומת זה.

לרגל חג הגאולה יב-ג תמוז, מוגשים בזה מעט 'עלים' על הקשרים בין רבי לוי יצחק ל"ק"א אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

סיפר הרה"ח ר' שמחה גורודצקי: היה זה בשנת תרפ"ג. המצב הכלכלי ברוסיה היה כבי רע. הבולשביקים תפסו את השלטון ושרר אז מצב של תוהו ובוהו במדינה. אין תימה שהאזרחים רעבו ללחם, ובמצב זה נמצאו תלמידי ישיבת תומכי תמימים שהייתה אז בפולטבה.

מצב בריאותו של ר' שמחה עצמו היה חמור מאוד, ובליזיו משגיח הישיבה, הרב יחזקאל פייגין, נסע לפרפוסור ידוע בחרקוב לשם בדיקת מצבו הרפואי. הפרופוסור בדק אותו ומצא שהמצב חמור ביותר. הלב לא פעל כראוי, הריאות הצטמקו, חלישותו הייתה גדולה מאוד ולא ניתן כל סיכוי לחייו! הוא מסר את חוות דעתו למלווהו, הר"י פייגין, אשר לא הרשה לו לחזור לישיבה ופקד עליו לנסוע מיד הביתה. הוא ידע את מצבו האמיתי כי אסור לו להיות בישיבה במצב שכזה. אך הבחור בעצמו לא רצה לחזור הביתה והיה תקיף בדעתו לסור מקודם אל הרבי ברוסטוב ולקבל ממנו את ברכתו. על אף התנגדותו הנמרצת של המשגיח, עמד הלה על שלו לבקר תחילה אצל הרבי הר"י פייגין. בסופו של דבר הצליח להגשים מאוויו והם נסעו לרבי לרוסטוב. המשגיח מסר לרבי את דברי הפרופוסור, וכן את דעתו האישית כי עליו לנסוע מיד הביתה. הרבי ענה לו כי בראצו לשוחח עם הבחור עצמו. כאשר ר' שמחה נכנס ליחידות, אמר לו הרבי: "אם כי לפי דברי המשגיח אסור לך להמשיך ללמוד בישיבה, אך אני אומר שאין הדבר כן, וכי יכול הנך להימנות בין תלמידי הישיבה, אלא באופן שונה. היינו, לכל התמימים יש סדר לימוד של שמונה שעות נגלה וארבע שעות בחסידות, ועבורך יהיה סדר אחר לגמרי. מאחר והישיבה נמצאת במצב קשה מאוד, בדעתי לשלוח אותך לשליחות ברחבי המדינה, לשפר ולבסס את מצב הישיבה, ואני מבטיחך שבאם תשמע לדברי - תהיה בעזרת ה' בריא ושלם!"

הוא יצא מיד בשליחות הרבי לערים ומקומות שונים ברחבי המדינה, ותוך תקופה קצרה ביותר נתרפא כליל ממחלותיו, והסכנה שריחפה על חייו חלפה לבל שוב.

בין המקומות שהוטל עליו לבקר הייתה גם העיר יקטרינוסלב. הרבי שלח מברק לרבי לוי יצחק בדבר בואו של ר' שמחה, תוך בקשה לכבדו כפי הראוי לו. מספר שבועות שהה ר' שמחה בביתו של רבי לוי יצחק, כאשר המארח מכבדו בכל הכבוד הראוי לשליחו של הרבי.

על מסירותו של רבי לוי יצחק אל רבו הרבי הר"י פייגין, מספר הרה"ח ר' טוביה זילברשטרם: שמעתי מחסיד שהיה ביקטרינוסלב וביקר בביתו של רבי לוי יצחק, כי בעת שהחסידים היו נוסעים לרובם, הרבי הר"י פייגין, עוברים את העיר יקטרינוסלב

ומתאכסנים אצל רבי לוי יצחק. "זכרתי" סיפר אותו חסיד, "איך שהיה רבי לוי יצחק עומד ומשמש באהבה וחיבה את החסידים, בעצמו היה מבשל ארוחותיהם ומספק להם הצטרותיהם כל אותה עת שהתאכסנו אצלו.

"הוא היה אומר, כי אם הוא עצמו אין לו האפשרות לנסוע אל הרבי, הרי לפחות תהיה לו הזכות לשמש ולזכות את אלה שנסעם".

בעת שהתגברו הקשיים והרדיפות על לימוד התורה, החל הרבי הר"י פייגין בהקמת תשתית רחבה להרבצת תורה. לצורך כך ארגן חלוקת אזורים וממונים, שאחד המיוחדים שבהם היה רבי לוי יצחק.

וכך כותב הרבי הר"י פייגין במכתבו מיום כ' סיון תרפ"א: "...ועלה בדעתי לחלק המדינה לפלגות, למרכזים שונים... והושבתי את אחד מתלמידינו במאסקווע, ותל' פעל מה שהיה ביכלתו... והאחד מתלמידינו בטשרניגוב ואת ידידי בחארקוב וכל נגב המאלעי-רוסיא, והאחד בפלך וויטענבסק-מאגילעב. ושב' ה' לוי יצחק ביעקאטערינאסלאוו, אשר כולנו יחדיו נעבד לעשות אגודות אגודות לומדים בכל מקום ומקום לפי ערכו... ילמדו יתעוררו בעבודה ופועל, לעבוד את הוי"ו..."

סיפר הרה"ח הרב בנימין אליהו גאראדעצקי: בשנת תרפ"א נסע הרה"ח התמים הידוע ר' ליב שיינין לדוקשיץ, לפי הוראת הרבי הר"י פייגין. אשר ציווה עליו לקבל את הרבנות בעיר זו. הרבי גם הורה לו, כי בדרכו מרוסטוב לדוקשיץ ייכנס ליקטרינוסלב לרבי לוי יצחק ולקבל ממנו סמיכה לרבנות.

רבי לוי יצחק העניק לו כתב סמיכה, ושם הוסיף כי "יראתו קודמת לחכמתו!"

1 אגרות קודש חלק א עמ' קנ.

2 גם הרה"ח ר' אליעזר הרוויץ קיבל ממנו סמיכה, בשנים תר"צ-תרצ"א. בהקשר זה יש לציין לדברי בנו של הרב יעקב שיפרין (נולד בשנת תרל"ו) בחאטימסק שבפלך מוילוב, למד במשך כמה שנים אצל רבי שמריה נח מנאברוסק, שברכתי ניצל מזרת הגיוס, נלב"ע בשנת תש"ט בקליבלנד ארה"ב: "אאמ"ר ז"ל הוסמך להוראה 'ורה יורה' 'דין ידן' וכו' מאת גדולי וגאוני הדור - ה"ה הגאון מרן משה שמואל שפיידא זצ"ל רבו הראשון... מהגאון מרן מרדכי מאסמינא סלונים זצ"ל, מהגאון מרן לוי יצחק שניאורסון זצ"ל, רב בעיר יקטרינוסלב רוסיא וכו' (זכרתי שכתב הסמיכות מאתו היה בלשון תרגום - ארמית) (קול יעקב עמ' טו).